

zveličavne rimske cerkve, do šole. Saj trde Kellner in podobni pedagogi, da je šola res ljubljena hči, ki mora slušati cerkev, toda tudi ta jo mora po materinsko ljubiti. Menim, da morajo omenjeni dogodki odpreti oči vsakomur. Na tako prezirljiv način ne sprejema nihče omikanih ljudi. To ni dopustno, da bi nas cerkveni knezi, zastopniki inštitucije, ki jo je ustanovil sam Odrešenik, tako prezirali in nas smatrali za nekake helote. Še drugi razlogi govorijo proti temu prisiljenemu klanjanju in počeščevanju ljudi, ki nimajo za šolo prav nikakšnega pomena. Usojam si tedaj vprašati visoki c. kr. okraj, šolski svet: Kako povzdiguje ta bizantinizem šolski ugled? Kje je konsekvence, če se v današnjem času, ko se v emancipiranih državah šola osvoboduje vsakršnih pogubnih vplivov, pri nas šola klanja kliki, ki skrbijo le za mračnjaštvo, nazadnjaštvo, enostranost? Vladikam a la Strossmayer vso čast, toda takim slovanofobom a la Nagl, ki sejejo le razdor, nezadovoljnost med verniki, pa le preziranje!

Še mnogo mnogo razlogov govori proti temu poniževanju. Za šolo nimajo nikjer sredstev. Ko pride v zbornico vojni minister, mu lete milijoni takorekoč nasproti. Za psevdohumanitarna sredstva v pokončevanje človeškega rodu in širjenje splošne bede gredo milijoni, za nepotrebne misijone, romanja, razne ceremonije, ki nimajo sence prave verske podlage v sebi, gredo svetle krone, za šolo pa se dobi le s težavo kje kak plesnjiv belič, ki slučajno odpade od navedenih ti-sočakov.

Ne dobi se pa ne v deželni, še manj v državnem zboru ni eden prelat, škof itd., da bi povzdignil glas za šolo. Kaj njim mar omika! Le da nekoliko pokramljajo s kakšnimi modrokrvnimi, nadutimi plemenitaškimi omejenici in da se nekoliko izprehodijo zastoni, pa je opravljeno. Ko gre za nikdar sito duhoviško malho, tedaj je takoj dovolj zagovornikov.

Tako mora šola čakati v kotu, da ji vržejo kakor zaničevani pastorki kakšno mrvo, ko pa imajo priti v vas ti za šolo vneta gospodje, tedaj pa delaj šola stafažo.

Šolski mladini pač ni treba paradirati pri vsaki malenkosti. Ako se ozremo po svetu, pridemo šele do spoznanja, zakaj mora ravno mladina pozdravljati mimoidoče dostojanstvenike. Ljudstvo se je že toliko emancipiralo, da ne poljublja več tako rado šibe, s katero ga tepejo. Zaradi tega pa se tudi ne zmeni mnogo za mimogredoče civilne, vojaške ali cerkvene dostojanstvenike. To pa gotovo ni po volji marsikaterim častihlepnežem. Da izpolnijo vrzeli, ki nastanejo zavoljo tega, ter da vsaj nekaj peska nasujejo v oči itak preslepljenim mogočnežem, pa komandirajo s silo šolsko mladina na ceste. Nedolžna mladina mora napolniti prostore, kamor noče stopiti nobeden odrasel, zrel mož. Tu se vidi skoro tisti znani »Flicksystem«, ki je že mnogim zmešal možgane in ki je v Avstriji v bujnem cvetju. Kjer ne gre prostovoljno, tam se pa prisili, plača tudi, da je le nekaj efekta. Pregovor pa pravi: »Ni vse zlato, kar se sveti.«

Kar pa je najlepše pri tem, je dejstvo, da si ti aranježi s temi prisiljenimi, stafažnimi organizacijami pridobijo še zaslužne kolajne in križe. Vsak učitelj, ki se zaveda svojega vzvišenega poklica, mora z menoj vred zaklicati: »Proč s to prisiljeno stafažo«. Toliko bolj pa moramo delovati na to, ko vidimo, da nas pri vsi servilnosti, ki jim jo izkazuje v prvi vrsti okraj. šol. svet, zraven prezirajo in nam ne privošči niti milostnega pogleda. Nikakor pa ne sme priti v navado, da bi morala šola ukloniti hrbet tem najnovejšim poniževalcem svojega ugleda. Učiteljstvo naj pokaže, da je samo-

stojno, da ne mara klečeplaztva, ampak odločnosti in priznanja zaslugam, ki jih ima za narod. Apeliram pa tudi na okraj. šol. svete, da bi bili bolj previdni pri izdavanju takih ukazov kot sta bila označena.

Dovolj ugleda uničijo šoli njeni sovražniki, zato naj pa vsi njeni zaščitniki in privrženci stopijo v nepremagljivo falango, ki bo vselej na braniku za njeno čast in ugled. Nikakor pa ne povzdiguje njenega ugleda, če se jo zistematično ponižuje s tem, da mora padati v prah, da poveličuje slavo raznim mogotcem.

K sklepu še sledeče:

Slavni c. kr. okrajni šol. svet se pozivlja, naj ne daja prihodnjič več takih ukazov ter naj ne kaže svoje pedanterije pri takih stvareh, ki nimajo za šolo nikakega pomena.

Učiteljstvo bo že samo ukrenilo potrebno pri dohodu takih odličnjakov, da ne bo trpel pri tem šolski ugled kot je ravno letos po Krasu. Šolska mladina pa tudi ni zato, da bi morala delati stafažo komur si bodi.

Učiteljstvo pa naj v podobnih slučajih ostane doma. Kdor nima niti prijaznega pogleda za širitelje omike, ni vreden nobene časti.

O drugi priliki kaj drugega. Mnogo je poklicanih, malo izvoljenih, mnogo je gnilega, malo dobrega.

Slavinski.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. »Slovenski Narod« in »Slovenec« sta prinesla obširno tajnikovo poročilo »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Ker se nahaja v tem posnetku več napačnosti in nejasnosti, bo vso zadevo pojasnilo vodstvo »Zaveze« v prihodnji številki »Učit. Tovariša«.

Vodstvo Zaveze.

Iz odboro ve se je »Slovenske Šolske Matice«. Odborove se je »Slovenske Šolske Matice« dne 2. sept. t. l. so se udeležili: predsednik H. Schreiner in odborniki: V. Bežek, J. Dimnik, Fr. Gabršek, Fr. Hubad in Al. Strmšek.

1. Odobri se zapisnik zadnje odborove seje z dne 12. februarja 1905.

2. Vzame se naznanje tajnikovo poročilo o kurentnih stvareh iz zadnje seje in dopis »Družbe sv. Cirila in Metoda« v zadevi narodnega kolka.

3. Vzame se na znanje blagajniški prebitek z dnem 15. aprila 1905 v znesku 473.15 K.

4. Predsednik poroča o izdaji in dosedanjem razpečevanju »Spominskega lista«, ki je bilo ugodno.

5. Predsednik poroča, da je ravnatelj H. Trunk dovolil slovensko izdajo »Pisma na starše«. Sklene se, da se izda to pismo prihodnje leto, ko prejmemo rešitev društvene prošnje na c. kr. naučno ministrstvo za podporo.

6. »Matica« priredi o Božiču za časa učiteljskih zborovanj v zvezi s »Splošnim ženskim izobraževalnim društvom« večer za starše. Predaval bo g. predsednik o »otroških igrah v domači hiši«; predavatelj bi bil pripravljen odgovarjati tudi na razna vprašanja. O prireditvi tega večera se je dogovoriti z imenovanim ženskim društvom.

7. Izda se posebna knjiga za starše o vzgajanju otrok. V ta namen se pozovejo učitelji v »Popotniku«, oziroma posamezno, da prevzamejo obravnavo posameznih poglavij.

8. Za 1. 1905. se izdajo naslednje knjige:

- Pedagoški Letopis, V. zv., 10 tiskanih pol, tiska J. Blasnik.
- Učne slike k II. Čitanki, II. del, 3. snopič (konec), pet tiskanih pol, tiska Drag. Hribar.

c) Nazorni nauk, snov za 1. šolsko leto, 9 tiskanih pol, tiska Drag. Hribar.

č) Zgodovinska učna snov, 5. snopič (konec), 10 tiskanih pol, tiska A. Slatnar v Kamniku.

9. Predsednik poroča o načrtu g. I. I. iz Šmarja glede spisa o preosnovi ljudskega šolstva. Sklene se, da se ta spis odkloni.

10. O rokopisu »Zgodovina pedagogike«, ki ga je pregledal in ocenil dr. Fr. L., se sklone, da po naših sedanjih dispozicijah ne kaže Matici že zdaj izdati tega spisa, pač pa se priporoča pisatelju, naj ga priobči v »Popotniku«.

»Slovenska Šolska Matica.« P. n. poverjeniki »Slovenske Šolske Matic« se prijazno prosijo, da vsaj do 1. oktobra t. l. pošljejo nabiralne pole in nabrani denar za l. 1905. društvenemu odboru v Ljubljani. Obenem se obračamo do vsega p. n. učiteljstva, da pohiti s pristopom k društvu, ker moramo v kratkem vedeti, v koliko iztisih nam je izdati letošnje društvene knjige. Zatrđno pa se nadajamo, da število Matičarjev tudi letos znatno naraste. Naj bi nobenega učitelja, oziroma učiteljice ne manjkalo v Matičnem krogu! Želeti pa je, da bi se izpodbujali tudi drugi razumniki k mnogobrojnemu pristopu. Le na trdni gnotni podlagi bo mogel odbor uspešno vsrši svojo nalogo. Pravtako prosimo, da se marljivo narača »Spominski list«, ki je prav prikladen za obdarovanje otrok ob koncu šolske dobe.

Odbor.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Čistega dobička pri učiteljskem koncertu, ki ga je priredilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« dne 9. t. m. je bilo **1408 kron 93 h.** Ta velika vsota je najlepši dokaz simpatij, ki jih uživa napredno učiteljstvo med prijatelji učiteljstva, šole in prosvete. Prostorni vrt hotela »Ilirija« je bil natlačeno poln najodličnejšega občinstva in več ko še enkrat toliko ljudi je moralo pa oditi, ker niso dobili prostora. Vstopnino h koncertu so preplačali: g. Ubald pl. Trnkoczy, lekarnar, posest. in obč. svetoval., **50 K**; visokorodni gosp. dr. Andrej grof Schaffgotsch, c. kr. dvorni svetnik itd., **20 K**; g. župan Ivan Hribar, **20 K**; g. državni poslanec dr. Ivan Tavčar, **20 K**; g. c. kr. dež. šolski nadzornik Frančišek Hubad, **20 K**; gosp. Fran Velkavrh, posestnik in občinski svetovalec **20 K**; g. Josip Petrič, tovarnar, **20 K**; gosp. Frančišek Kolenc, c. kr. vladni svetnik v p., **20 K**; gosp. Filip Fajdiga, trgovec in posestnik, **20 K**; g. c. kr. deželni šolski nadzornik Frančišek Levec, **10 K**; g. Josip Jeglič, vinotržec in posestnik, **10 K**; gospa M. Gerber, trgovka, **10 K**; g. dr. Karel Triller, advokat itd., **10 K**; gosp. Jernej Bahovec, trgovec, **10 K**; g. I. Počivavnik, **10 K**; g. Konrad Barle, učitelj v Metliki, nabral **70 K 50 h**; od te vsote so darovali po **10 K**; g. c. kr. poštar Fr. Guštin; gosp. dr. Mano Dereani, g. Božidar Guštin in g. Daniel Makar; g. Ferdo Wigele, učitelj v Starem trgu pri Ložu, je nabral **24 K**; g. učitelj J. Zupančič je nabral **5 K**; Gabrijel Ferjan, trgovec v Ribnem pri Bledu, **5 K**; g. Viktor Rohman, trgovec in gostilničar, **5 K**; g. Ivan Stupica, učitelj v Dražgošah, **6 K**; gosp. prof. Rudolf Peerz, c. kr. okr. šolski nadzornik, **5 K**; gđe. nadučiteljica Marija Maroutova, **5 K**; gosp. c. kr. učiteljski ravnatelj Anton Črnivec, **4 K**; gđe. Jerica Zemljanova, učiteljica na Igu, je nabrala **6 K**; g. Alojzij Minati, trgovec na Igu, **4 K**; Gosp. Josip Prosenč, občinski svetovalec, posestnik itd., je postal povodom Prešernove slavnosti pokrovitelj »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« ter plačal prvi rok **50 K**; dalje so darovali: Županstvo Sv. Križ na Vipavskem **10 K**; županstvo na Blokah **50 K**; gosp. Ulrik Konjar, učitelj v Motniku, **5 K**; mestna občina v Metliki, prvi rok pokroviteljnine, **50 K**; občina Vič pri Ljubljani, **20 K**; gosp. Fran Švigelj, posestnik na Bregu pri Borovnici, **5 K**; g. Ivan Jebačin, tovarnar, trgovec in posestnik v Ljubljani, **50 K**; g. Ivan Stibler, učitelj pri Sv. Antonu, letnino za t. l.; županstvo na Bledu **50 K**; občina Petrovče pri Celju **5 K**; občina Koroška Bela **100 K**; g. Ignacij Gruntar, c. kr. notar,

10 K; gosp. Josip Zurec, župan in gostilničar v Kandiji, **5 K**; g. Lavoslav Schwentner, trgovec v Ljubljani, **20 K**; g. Engelbert Gangl, realni učitelj v Idriji, **10 K**, namesto venca na grob svojemu prijatelju in tovarišu Maksu Josinu; g. Anton Gregoretič, učitelj v Rodiku, nabral **6 K 50 h**; gđe. I. Kalinova, učiteljica v Ljubljani, nabrala **3 K 80 h**; g. stud. phil. Ante Gaber v Skofji Loki, **20 K** v imenu g. Karlinove »šrange«; g. Makso Šeber, tiskar v Postojni **5 K**; g. Fr. Potokar, nadučitelj v Št. Lovrencu, nabral **11 K**; gosp. Katz, trgovec s hmeljem iz Žatca, na Češkem, **1 K**; g. dr. Viktor Gregorič v Sežani **14 K 20 h**, nabral v deželni kleti med Nabrežinci in Sežanci o priliki Prešernove slavnosti. Živel učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Osebnosti. Provizoričnim učiteljicam so imenovane sledeče gospodične: Učiteljica Marija Kastelic iz Mirne v Cerkljah, absolvirane učiteljske kandidatnje Albina Rupnik iz Leskovca v Leskovcu, Frančiška Čerov iz Kostanjevice v Veliki Dolini, Alojzija Trošt z Iga v Tržišču in Lina Lenček iz Ljubljane pri Sv. Križu pri Kostanjevci. — Absolvirani učiteljski kandidat g. J. Petschauer je imenovan učiteljem v Starem Bregu. Na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji so imenovane za definitivne učiteljice gđe. Marija Lapajne, Pavla Lapajne in Karolina Burnik, vse iz Idrije. Za namestne učitelje pa gg. Otmar Novak in Leopold Bähler iz Idrije. Absolvirana učiteljska kandidatinja gđe. Ernestina Schott v Ljubljani je imenovana za suplentinjo v Toplicah in provizorična učiteljica gđe. Hedvilka Schott kot taka za Čatež. Za nadučitelja na Vrhniki je imenovan g. Dragotin Matajec; gđe. Oman Marija ostane učiteljica v Begunjah na Gorenjskem; gđe. Marija Rajer je imenovana za Gorje in gđe. Ana Zevnik za Breznico. G. Anton Grašček pride k Mariji Devici v Polju. Absolviranemu učiteljskemu kandidatu gosp. Francu Kalanu je podeljeno provizorično učno mesto na deški šoli v Kranju, gđe. Emi Mišelj, doslej učiteljici v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani, je pa podeljeno provizorično mesto učiteljice v Starem trgu.

Imenovanje. Za voditelja c. kr. pripravnice za učiteljske v Tolminu je imenovan gosp. Anton Kutin, doslej učitelj v Št. Mavru pri Gorici. — Dr. Karel Went je imenovan učiteljem na gimnaziji v Ptuj, definitivni učitelj na dekliški meščanski šoli v Voitsbergu Henrik Lechner pa kot strokovni učitelj na deželni meščanski šoli v Radgoni.

Odlikovanje. Cesar je podelil deželnemu šolskemu nadzorniku dr. Francetu Swidi red železne krone tretje vrste.

Sklicanje državnega zbora. Državni zbor se snide dne 26. t. m. To je sklenil ministrski svet, ki se je sešel v sredo na Dunaju. Predvsem predlože zbornici proračun za l. 1906., predlogo o ital. pravni fakulteti in izjavo o ogrski krizi. — Ima li državna zbornica poslanca, ki bo dvignil glas v prilog učiteljstvu, pokaže bližnja bodočnost.

»Freie Lehrerstimme« poročajoč o IV. kranjski dež. učiteljski skupščini, piše med drugim doslovno: »Hätten die deutschen Lehrer Oesterreichs die gleiche Einigkeit und Entschlossenheit, es stünde manches anders in unserem Vaterlande.«

Dobro zdravilo. Na neki dvorazrednici je službovala učna oseba, ki se je dve leti proti svojemu tovarišu vedla tako netaktno, da se mi zdi vredno, to našega stanu nevredno počenje nekoliko ožigosati. Le nekoliko vesten učitelj bi osupnil, da mu povem, koliko šolskih dni je zamudila v teku dveh let. V gledališki sezoni je pa celo vzela trimesečni dopust. V tem času pa so jo videli v javnih prostorih. Prav od srca so se smejali naši ljudje, ko je povedal neki potovalec, da jo vidi večkrat v gledališču. Ker večkratni opomin šolskega voditelja ni obrodil sadu, jo je ta moral naznaniti. Prišel je ukaz od zgoraj, da šolski voditelj zahteva od nje zdravniško izpričevalo vselej, kadar je ne bo v šolo. Od tega časa ni bila dotična učna oseba več bolna in pouk je bil reden. Dobro zdravilo! — Zakaj pripovedujem to? Zato, ker je dotična oseba za zahvalo, ker ji je šol. voditelj skoro dve leti prizanašal, tega vedno in povsod sramotila, da jo denuncira, da bi jo rad proč spravil. »Ja, kaj čmo, nad- je nad-, moj šef je nad-«, tako se je rada hudomušno